

Влада на Република Македонија
Национална Комисија
за борба против трговија со луѓе и илегална миграција

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

2008 година

Скопје, април 2009 година

ПРЕДГОВОР

Трговијата со луѓе секоја година уништува илјадници невини човечки животи. Ниту една држава на светот не е моќна селосно да се справи со овој облик на организиран криминал.

Некои држави се земји на потекло, други на транзит, трети на дестинација. Голем број на држави истовремено се и земји на потекло на жртвите но и нивна дестинација. Оваа година Македонија регистрираше 11 жртви на трговија со луѓе. Десет од нив се домашни од кои девет се малолетни. Македонија од земја на дестинација во минатото сега е земја и на потекло и на дестинација.

Реалноста во која живееме денес е сурова за оние најмладите, кои штотуку зачекориле по нивниот животен пат. Старосниот опсег на жртвите-малолетнички е од 8 до 17 години. Република Македонија не застанува немоќно над овие состојби. Воведени се нови и зголемени се постоечките кривични санкции за овој вид на криминал. Подобрена е соработката помеѓу полициите во регионот. Зголемена е координацијата помеѓу институциите и невладините организации. Македонските полицијаци, социјални работници, трудови инспектори и наставници добиваат континуирани обуки за идентификација и борба против трговијата со луѓе. Во јавните дебати посветени на трговијата со луѓе денес учествуваат универзитетски професори, експерти, ресорни министри. Во мисијата на подигнување на јавната свест за ова зло се вклучени нови партнери.

Република Македонија со сите свои капацитети се бори против трговијата со луѓе. Тимската работа, истрајноста и вербата не останаа незабележани. Во јуни, 2008 година Стејт Департментот на САД ја рангира Македонија во групата ТИЕР1, земји кои целосно ги исполнуваат критериумите за борба против трговија со луѓе. Единствени од земјите од регионот вклучувајќи ги и оние кои се членки на Европската Унија.

Но, мисијата на Комисијата продолжува и во 2009. Да се остане во друштво на најуспешните земји во светот кои се борат против трговијата со луѓе за нас е следниот оргомен предизвик. Концептот на работа останува непроменет. Идејата на луѓето вклучени во овој тим е онаа која ни дава за право да веруваме дека Република Македонија ќе остане пример на држава во регионот која и покрај сите предизвици со кои се соочува успешно се бори против соврменото ропство-трговијата со луѓе.

Со почит,

НАЦИОНАЛЕН КООРДИНАТОР

Виолета Андоновска

ВОВЕД

Владата на Република Македонија, реагирајќи одлучно против трговијата со луѓе и илегалната миграција, сакајќи да постигне повисоко ниво на ефикасност и заедничко дејствување во борбата против овие појави во Република Македонија, донесе Одлука за формирање на Национална комисија за борба против трговијата со луѓе и илегалната миграција во Република Македонија (одлука објавена во Сл. весник на РМ, бр.18/2001). Врз основа на оваа Одлука, Владата донесе Решение за именување национален координатор и членови на Националната комисија.

Согласно Одлуката, Националната комисија има задача:

- да ја следи и анализира состојбата со трговијата со луѓе и илегалната миграција;
- да ги координира активностите на надлежните институции и
- да соработува со меѓународните и невладини организации кои се вклучени во решавањето на проблемите во оваа област.

Секретаријатот на НК е тело кое функционира во рамките на Националната комисија, а Секретарот ги реализира одлуките на Комисијата и го претставува ова тело, во кое учествуваат и претставници од меѓународните невладините организации и експерти од владините институции.

Во рамките на Националната комисија етаблирана е подгрупа за борба против трговија со деца.

Владата на Република Македонија на седницата одржана на 30.01 2007 донесе Решенија за именување на Национален Координатор, негов заменик, секретар и членови на Комисијата¹

Националната Комисија е составена од претставници на ресорни министерства и институции вклучени во борбата против трговијата со луѓе и илегалната миграција. Во работата на Комисијата и во нејзините помошни тела (Секретаријатот и Подгрупата за борба против трговија со луѓе) се вклучени следните институции, меѓународни и невладини организации:

- Министерство за внатрешни работи;
- Министерство за труд и социјална политика;
- Министерство за образование и наука;
- Министерство за здравство;
- Министерство за надворешни работи;
- Министерство за правда;
- Министерство за финансии- Царинска Управа;
- Јавното Обвинителство
- Судот
- Народниот Правобранител
- Агенција за млади и спорт
- Црвен Крст на РМ
- ИОМ-Скопје;
- Мисијата на ОБСЕ во Скопје;
- ИЦМПД;
- УНИЦЕФ;
- УНХЦР;
- МАРПИ;

¹ Состав на Комисијата: **д-р Гоце Цуклески**, Национален Координатор, Национален Координатор за ИнтегрираноГранично Управување, **Митко Чавков**, Заменик на националниот координатор, Началник на Одделот за организиран криминал во МВР, **Киро Тодоровски**, Секретар, државен советник на Министерот за внатрешни работи, **Санија Бурагева**, член, главен инспектор во сектор за борба против трговија со луѓе во МВР, **Санде Китанов**, член, Началник на сектор за борба против трговија со луѓе во МВР, **Јованче Аспровски**, член, Виш полициски советник за илегална миграција во МВР, **Роксанда Крстевска**, член, Заменик на Јавниот Обвинител, **Весна Димишкова**, член, Судија во Основен Суд Скопје 1, **Елена Грозданова**, член, државен советник во Министерство за труд и социјална политика, м-р **Гуле Гулев**, член, државен советник во Министерство за образование и наука, м-р **Љубица Караманди**, член, помлад соработник во Одделението за човекови права во Министерството за правда, **Славица Чоневска**, член, раководител на одделние за стратешко планирање во Министерство за здравство, **Јулија Николовска**, член, шеф на службата за борба против економски криминал во Царинска Управа.

- Амбасадата на САД во Скопје;
- Амбасадата на Велика Британија во Скопје;
- Амбасадата на Шведска во Скопје,
- Мисијата на ЦИВИПОЛ во МВР
- Отворена Porta Ла Страда- Македонија;
- За среќно детство;
- Семпер- Битола
- ЦГИ- Прилеп
- Коалиција Сите за правично судење- Скопје
- СОЖМ

РЕАЛИЗИРАНИ АКТИВНОСТИ ВО 2008

1.Подобрување на законската и регулативната рамка

Во текот на 2008 година Министерството за труд и социјална политика и Министерството за правда пристапија кон изготвување на измени на постоечките закони во кои се опфатени кривичните дела поврзани со трговијата со луѓе како и заштитата на жртвите од овие кривични дела.

Во јули 2008 година донесен е Законот за семејство и во него по член 177 се додава нова глава В-а „СТАРАТЕЛСТВО НАД МАЛОЛЕТНИ ЛИЦА-ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ„ со шеснаесет нови члена.

До Собранието на Република Македонија се доставени измените и дополнувањата на Законот за заштита на децата како и Законот за социјална заштита во кој се предвидува вонинституционална заштита на жртвите на трговија со луѓе и отворање на Центар за лица – жртви на трговија со луѓе кој ќе биде финансиран од страна на ресорните министерства.

Со воведувањето на посебна глава Старателство над малолетни жртви на трговија со луѓе во Законот за семејство, на малолетните жртви на трговија со луѓе, секогаш им се поставува, старател кои ги штити нивните права и интереси, односно ги презема сите мерки за кои цени дека се во најдобар интерес на детето, исто така во судските постапки со малолетното дете жртва на трговија на луѓе секогаш е присутен старателот и полномошникот кои ги застапува нивните права во кривичните постапки, односно кој обезбедува целосна и навремена правна помош и заштита.

Донесените законски промени во 2008 година придонесоа за поуспешно водење на кривичните постапки за кривичните дела на трговија со луѓе, особено воведување на кривичното дело трговија со деца (член 418 г став 1) бидејќи во најголем број случаи како жртви на трговија со луѓе се јавуваат малолетни лица. Исто така примена најде и член 418 г став 7 Недвижностите искористени и предметите и превозните средства употребени за извршување на делото се одземаат, за прв пат е донесена и пресуда со која објектите кои се употребени за извршување на кривичното дело се одземаат во корист на Република Македонија.

2. Истрага и кривично гонење на сторители

а) трговија со луѓе

Министерството за внатрешни работи во 2008 година постигна исклучителни резултати во борбата против трговијата со луѓе и криумчарењето мигранти. Во текот на анализираната година се откриени десет кривични дела и 25 сторители, од кои девет се кривични дела „трговија со малолетно лице“, извршени од 21 сторител и едно кривично дело „трговија со луѓе“, извршено од четворица сторители. Откриените случаи во оваа област, споредбено со минатата година бележат тренд на тројно зголемување.

Во 2007 година откриени се три дела „трговија со луѓе“ и петорица сторители, односно пријавени се тројца сопственици на угостителски објекти и двајца вработени, кои препродавале и сексуално и трудово експлоатирале пет македонски државјанки (од нив три се малолетни).

Во врска со откриените случаи во 2008 година, поднесени се седум кривични пријави и два посебни извештаи, од кои од Одделот за организиран криминал се поднесени пет кривични пријави и еден посебен извештај и од СВР Тетово се поднесени две кривични пријави и еден посебен извештај. Притоа, седум од кривичните дела се извршени на тетовското подрачје, едно на подрачје на Гевгелија, едно на магистралниот пат кон Охрид, а едно на подрачје на Кавадарци и во странство (Србија, Италија и Франција).

Во сите случаи, жртвите -11 се македонски државјанки и истите се на возраст од осум до 17 години (три на возраст од 16 години, по две на возраст од девет, 14 и 15 години и по една осумгодишна, десетгодишна и и 17-ет годишна). Најголем број од девојчињата се од Скопје – осум, а другите се од Гевгелија, Штип, Ресен и Кавадарци.

Во сите случаи, повеќето од жртвите, од страна на сопственици на угостителски објекти биле трудово експлоатирани, односно работеле како келнерки, танчерки или придружнички на гости, четири од нив биле и сексуално експлоатирани и физички малтретирани, во еден случај, две од жртвите биле сексуално експлоатирани со знаење на родителот, додека во последниот реализиран случај, девојчето, откако било однесено во странство, било трудово и сексуално експлоатирано и физички малтретирано од „наводниот“ сопруг и негови роднини.

Според националната структура, 21 од сторителите се македонски државјани, најмногу од подрачјето на Тетово -10 сторители, Скопје – пет сторители, Битола и Прилеп - по двајца и по еден од Гевгелија, Струмица и Велес, тројца се српски и еден е хрватски државјанин. Според половата припадност, 20 се мажи, а пет се жени. Најголем број од нив се на возраст од 31 до 38 години – 10 сторители, осум се на возраст од 19 до 27 години, пет се на возраст од 42-49 години и по еден е на возраст од 18 и 60 години.

Најголем број од нив, кривичните дела ги сториле во својство на сопственици на угостителски објекти- осум сторители, нивни вработени – четворица, пријателки – четири, роднини- двајца, родители – двајца, еден такси-возач, наводен „сопруг“ и членови на неговото семејство – четворица.

Сопствениците на угостителски објекти се извршители на седум од откриените кривични дела (на подрачје на Тетово-шест и Гевгелија-еден), кои заедно со вработените во угостителските објекти и нивните пријателки, вршеле трудова или сексуална експлоатација на осум малолетнички на возраст од 14 до 17 години. Овие жртви, како награда за тоа што работеле како танчерки, келнерки и придружнички на гостите во угостителските објекти, од сопствениците добивале процент од испиените коктейли, а доколку одбивале да работат биле физички малтретирани.

Во два случаи, како сторители се јавуваат родители на жртвите, кои препродавале и овозможиле сексуално експлоатирање на три малолетни жртви на возраст од осум, десет и 12 години. Во едниот случај, родителот овозможил осумгодишното девојче да биде сексуално злоупотребено од такси возач со кој се превезувале, кој и претходно го злоупотребувал ова и 10-годишното девојче, додека во другиот случај, татко си ја продал 12-годишната ќерка да работи во угостителски објект на тетовското подрачје.

Во последниот случај на „трговија со луѓе“, жртва е 15-годишно девојче од Кавадарци, кое уште на 13-годишна возраст, од страна на пријавените кои ја искористиле тешката финансиска состојба на семејството и со родителите договориле венчавка со роднина на еден од пријавените, било однесено во Србија, каде била физички малтретирана и принудувана да врши кражби, а не и била дозволена телефонска комуникација со родителите. По кратко време, пријавените истата илегално ја однеле во Италија, а потоа и во Франција каде повторно била трудово и сексуално експлоатирана од наводниот сопруг и неговите родители, била ангажирана да работи во кафеана и да дава сексуални услуги на клиенти (за износ од 300 до 500 евра), а воедно и да врши кражби во куќи. Откако девојчето успеало телефонски да го извести семејството за фактичката состојба, случајот бил пријавен во полиција од страна на нејзината мајка.

Според податоците од судот и обвинителството, за шест од десетте кривични дела и за 16 од 25 сторители веќе се донесени судски пресуди со опсег на казните од 3 до 8 години затвор.

б) криумчарење мигранти

Како резултат на севкупно преземените мерки и активности за сузбивање на појавата на криумчарење мигранти, во текот на 2008 година е регистрирано зголемување на бројот на откриени кривични дела за над 21% и бројот на сторители за околу 42,7% во споредба со истиот период минатата година, односно се поднесени вкупно 31 кривична пријава, во кои се документирани вкупно 47 кривични дела, извршени од 160 сторители (лани беа откриени 38 дела и 91 сторител). Од нив, 36 се кривични дела „криумчарење мигранти“, извршени од 96 сторители и 11 се кривични дела „организирање група за извршување на делата трговија со луѓе и криумчарење мигранти“, извршени од 64 сторители. Во рамките на овие откриени случаи, утврдено е дека сторителите го организирале криумчарењето, транспортот и сместувањето на 173 илегални мигранти (кинески, албански итн.), внесувани во државава најчесто преку Србија (реонот на Куманово) и Албанија (охридско-струшкиот регион или преку Охридското Езеро), со крајна дестинација кон Грција или други европски земји (Италија, Германија, Швајцарија, Шведска, Франција и сл.), а обезбедиле и фалсификувани патни исправи и визи за над 50 лица за некои од горенаведените европски земји. Сумите кои се исплаќани од мигрантите се движат од 20 – 50 евра за транспортот и од 600 евра до 1.500 евра за самото криумчарење или обезбедување фалсификувани патни документи.

Во текот на 2007 година беа откриени 176 мигранти (од кои 79 се албански, 46 кинески, 28 од косовски, 10 грузиски, шест македонски, пет турски и двајца молдавски), а реоните во кои истите влегуваат во државата остануваат непроменети, како и најчестата крајна дестинација Грција. Цените кои мигрантите ги плаќале на криумчарите во 2007 година се движеле од 17 до 100 евра за транспортот, а од 350 до 4.000 евра за организирање на криумчарењето до крајната дестинација, како и нивното прифаќање и сместување при патувањето.

Што се однесува на националната припадност на мигрантите во 2008 година, во најголем број – 68 се кинески државјани, 61 се албански, 12 се македонски, девет се индиски, седум се од Косово, шест се авганистански, пет српски, двајца се државјани на Бангладеш и по еден бугарски, турски, и колумбиски државјанин. Според возраста, 27 од нив се на возраст под 20 години, при што 10 се малолетни, 24 се на возраст од 20 до 30 години, а останатите се на возраст над 31 година. Според половата структура на мигрантите, повеќето се од машки пол - 150, додека 23 се од женски пол. Основната мотивираност на мигрантите е од економска природа, односно потрага по подобра материјална егзистенција, а истие се решаваат илегално да мигрираат поради неможноста легално да обезбедат патни исправи или визи, согласно актуелниот визен режим. Инаку, во текот на 2007 година територијата на државава за илегално мигрирање во најголем број ја користеле албанските мигранти, кои претставуваат 44,8% од откриените мигранти, на второ место се кинеските мигранти со 26,1% на застапеност. Според возрасната структура, откриените мигранти во 2007 година во најголем број се на возраст од 20 до 30 години, а половата структура и мотивираноста останува непроменета.

Според националната структура на 160^{те} сторители во 2008 година, во најголем број – 148 се македонски државјани, четворица се албански, по тројца се турски и српски државјани и двајца се грчки државјани. Според евиденциите, старосната граница на лицата -сторители се движи од 18 до 65 години, при што најголем број се на возраст од 26 до 35 години- 87 сторители и од 36 до 46 години-27, потоа на возраст од 19-25 години се 23 сторители, од 46 до 65 години се 12 сторители и на возраст од 18 години се четворица сторители, додека за шестмина сторители (турски, македонски и српски државјани), кои се со делумно познат идентитет, не може да се одреди возраста. Според половата припадност, 156 од сторители се машки, а три се од женски пол. Основниот мотив на сторителите е стекнување материјална корист, која во зависност од реализираните криумчарења, може да достигне и значително висок износ. Во откриените

случаи, 26 сторители (13 лица) се јавуваат како организатори на криумчарењето, а останатите се вклучени во транспортот и сместувањето на мигрантите.

Во 2007 година иста е само националната структура на најголемиот број откриени сторители- 85 македонски државјани, а останатите се по двајца шведски и албански и по еден молдавски и турски државјанин. Возрасната и половата структура и мотивираноста за вршењето на делата кај сторителите е идентична во двете анализирани години.

Според подрачјето на делување, и во текот на 2008 и 2007 година, за криумчарење најчесто се користеле потезите Куманово -Скопје-Гевгелија или Дојран и Охрид-Струга-Ресен-Битола кон македонско – грчката граница.

Во 2008 година, најголем број од случаите се откриени на овие подрачја (Скопје-пет случаи, Гевгелија-четири, Дојран и Битола –по три, Валандово, Демир Капија, Куманово, Струга и Тетово- по два, и по еден на подрачје на Охрид, Ресен, Дебар, Гостивар, Прилеп и Струмица).

Според начинот на делување во извршување на кривичните дела опфатени во 30^{-те} поднесени кривични пријави во 2008 година, во најголем број случаи – 15, сторителите делувале самостојно (петмина од Скопје, тројца од Гевгелија, а останатие од Куманово, Тетово, Струга, Штип, Струмица и тројца странски државјани)– кои во својство на превозници, со свои возила или такси-возила (пет случаи), превезле вкупно 49 мигранти (26 албански, шест авганистански, пет кинески, четворица српски, по тројца македонски и индиски и по еден бугарски и косовски државјани), кои за превозот платиле од 4.000 до 8.000 денари.

Во девет од случаите, пријавените лица во договор по двајца (од Тетово и Струга- по двајца, двајца албански и по еден од Велес, Прилеп, Гостивар и Охрид), со возила превезувале 38 мигранти кон македонско-грчката граница, највеќе албански – 20, македонски-осум, косовски-седум, двајца од Бангладеш и една колумбиска државјанка, за што примиле парични средства од 800 до 14.000 денари.

Во три случаи, сторителите делувале во група од три лица (четворица од Скопје, тројца од Куманово и двајца турски државјани) и организирале превоз со фалсификувани документи на пет кинески и еден турски државјанин кон Франција и Грција.

Откриените сторители, во еден случај делувале во група од четири лица (тројца од Велес и еден од Скопје) и криумчареле македонски мигрант кој со фалсификуван пасош, за сума 2.500 евра, требало да замине за Минхен-Германија, а откриени се и две добро организирани групи составени од 16 и седум лица, кои биле вклучени во процес на криумчарење на 14 кинески и еден албански мигрант и во подготвување на фалсификувана документација за други 50 лица.

Во текот на 2007 година, начинот на делување во извршување на делата е идентичен, односно во повеќе од половина откриени случаи сторителите делувале самостојно и мигрантите ги превезувале со своите возила, а како покарактеристични случаи на делување на сторителите во групи од двајца и повеќе од двајца, може да се наведат случајот на пријавени двајца шведски државјани, по потекло од Косово, кои со минибус се обиделе да прокриумчарат 17 државјани од Косово, од кои шест деца, за кои претодно обезбедиле фалсификувани шведски патни исправи, како и случај кога еден алабански и тројца македонски државјани се пријавени за организирање и транспорт на 18 мигранти (10 грузиски, седум албански и еден од Косово), до македонско-грчката граница. Исто така, за обележување е дека во 2008 година, во пет од вкупниот број случаи кај сторителите се пронајдени фалсификувани патни исправи и визи за престој (турски, швајцарски, белгиски и српски), како и фалсификувана документација за изготвување на патни документи за над 50 лица, при што во еден од случаите сторителите ги наоѓале клиентите преку оглас во дневни весници, а за услугата наплаќале од 1.200 до 1.500 евра. За споредба, во 2007 година мигрантите во седум случаи користеле фалсификувани патни исправи, а како што напоменавме, само во еден случај сторителите се обиделе да прокриумчарат 17 косовски државјани со фалсификувани шведски патни исправи.

Во текот на 2008 година, во поголема регионална акција со Србија, откриена е организирана група од 20 сторители (17 македонски, двајца албански и еден грчки државјанин), кои преку организирана мрежа (главниот организатор на криумчарењето е грчки државјанин), прокриумчареле 64 мигранти, во кои покрај 14 албански, беа откриени 44 кинески и шест индиски мигранти кои од источните земји авионски ја поминувале релацијата Пекинг-Москва-Белград, а потоа преку илегални премини во кумановскиот регион влегувале во Македонија и заминувале кон Грција, исто така на илегални премини. Од Грција, со фалсификувани документи требало да заминат во некоја од европските земји- Франција, Италија, Швајцарија и сл., а за да бидат прокриумчарени до планираната дестинација, мигрантите самото криумчарење, прифаќање и сместување го плаќале од 600-1.000 евра, а само за транспортот низ државата од 20 до 50 евра.

3. Сервиси за жртвите на трговија со луѓе

Во рамките на своите надлежности кои се однесуваат на превенцијата и заштитата на жртвите на трговија со луѓе координативната Канцеларија на НМУ во соработка со центрите за социјална работа како и со помош од НВО Отворена Порта и НВО За среќно детство обезбедува помош и заштита на жртвите на трговија со луѓе:

- а)** Првична проценка на потребите на лицата за кои се претпоставува дека се жртви на трговија со луѓе, организација и координација на соодветна помош (интервенција во криза, психосоцијална поддршка и советување, храна, облека, медицинска помош).
- б)** Упатување во прифатилиште за жртви на трговија со луѓе, во НВО Отворена порта (со која е потпишан меморандум за соработка) или во Прифатниот центар за странци (од страна на полицијата), враќање во семејството или пронаоѓање на соодветно сместување.
- в)** Прибирање на потребна документација за лицата, лични документи, здравствени легитимации.
- г)** Координација на заштитата (контакт со семејството, назначување на посебен старател за малолетните лица, проценка за условите и можностите за враќање во семејството).
- д)** Информирање на жртвите за нивните права и статус (правна помош, информирање за законските одредби, застапување)
- ѓ)** Изготвување и реализација на индивидуална програма за ресоцијализација и реинтеграција на децата жртви на трговија со луѓе. Програмата се развива врз основа на индивидуалните потреби и способности на секоја жртва. Во програмата предвидени се: Терапевтски активности, Активности за остварување на права во областа на здравството, домувањето, правната и социјалната помош, образованието и вработувањето
Социјално-едукативни активности во кои се предвидени две групи: со детето и со неговата примарна средина (родителите /старателите на детето-жртва на трговија со луѓе, како и “значајни други”)

4. Изградба на капацитети

а) За имплементација на Стандардните Оперативни Процедури во 2008 година, одржани се три семинари од страна на Националната Комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција со поддршка на ИЦМПД и мисијата на ОБСЕ, за сите владини и невладини институции во Македонија кои се вклучени во имплементацијата на Стандардните оперативни процедури.

Вкупно учесници на семинарите беа 100 претставници од:

- Министерство за внатрешни работи (Единица за борба против трговија со луѓе и криумчарење мигранти; Одделение за заштита на сведоци; Сектор за гранични работи и Прифатниот центар; Сектор за меѓународна полициска соработка и Сектор за Странци)
- Министерство за труд и социјална политика (Национален механизам за упатување; и Центри за социјална работа)
- Судство и Јавно обвинителство,
- Министерство за правда,

- НВО: Отворена порта и За среќно детство.

б) Министерството за труд и социјална политика во соработка со мисијата на ОБСЕ во Република Македонија и канцеларијата на УНИЦЕФ обезбеди канцелариски мебел и техничка опрема за 19 Центри за социјална работа но и за канцеларијата на Сојузот на организации на социјалните работници на Република Македонија каде функционира и дел од канцеларијата на Националниот механизам за упатување.

в) Во насока на продлабочување на соработката и координацијата помеѓу инволвираните актери, одговорни за имплементација на Програмата за ресоцијализација и реинтеграција на деца жртви на трговија со луѓе одржани се три дводневни семинари на кои беа обучени 65 лица од: Центрите за социјална работа, социјалните работници номинирани да работаат на оваа проблематика, претставници од МВР на локално ниво како и НВО.

г) Согледувајќи ја потребата од поопширно информирање на директорите на Центрите за социјална работа одржан е дводневен семинар со цел нивна сензибилизација за овој проблем. Тема на семинарот: „Улогата на Центарот за социјална работа во превенцијата и заштитата на жртвите на трговија со луѓе“.

д) Организирани се основни обуки за борба против трговија со луѓе со цел трудова експлоатација за претставниците на Државниот трудов инспекторат. На три семинари обучени се 67 трудови инспектори од сите градови на Република Македонија. Дополнително, изготвен е прирачник кој е дистрибуиран до Државниот трудов инспекторат. Содржината на овој прирачен материјал претставува компилација на презентациите користени во обуките. Истите треба да им послужат на трудовите инспектори за препозанвање на проблемот на трговијата со луѓе, меѓусебна соработка и размена на информации со социјалните работници и полицијата, што води кон подобрување на процесот на идентификација, а воедно и на превенцијата на трговија со луѓе со цел трудова експлоатација.

ѓ) Министерството за труд и социјална политика во соработка со Црвениот крст на Република Македонија реализира два-дводневни семинара за 36 координатори на општинските организации на Црвениот крст од сите градови на РМ со цел нивно вклучување на борбата против трговијата со луѓе.

е) На 28 и 29 октомври одржани се два еднодневни семинари за новинари од електронските и печатени, национални и локални медиуми како и со портпароли од Министерството за внатрешни работи на тема: „Улогата на медиумите во борбата против трговијата со луѓе“. Целта на овие обуки е унапредување на коректниот и професионален однос со медиумите, заради точно информирање на јавноста, да не се наштети во целата постапка која се води од одговорните институции и особено да се заштитат човековите права на жртвите. На семинарите беа претставници од 14 медиуми и 5 портпароли од Министерството за внатрешни работи односно од СВР.

ж) Во декември 2008 година одржани се 2 дводневни семинара на тема: „Борба против трговија со луѓе – помош и поддршка на жртвите на трговија со луѓе“, Семинарите претставува напредна обука за јакнење на капацитетите на социјалните работници за директна помош и поддршка на жртвите на трговија со луѓе особено на децата, интервенција во криза, психосоцијална поддршка во согласност со меѓународните стандарди за човекови права. Учесници на семинарите се претставници на Центарот за социјална работа, и тоа номинираниот социјален работник што работи на оваа проблематика и еден претставник- стручен работник од одделението за старателство. Вкупно учесници на семинарите 53 лица.

з) Серија на трибини за ученици и наставници од руралните средини (Долнени, Кривогаштани, Лажани) од страна на НВО ЦГИ- Прилеп во чии рамки освен едукацијата подигната е и јавната свест меѓу младите преку нивни видување за трговијата со луѓе во младинскиот училишен весник.

5. Подигнување на јавната свест

а) Министерството за труд и социјална политика - Канцеларијата на националниот механизам за упатување на жртви на трговија со луѓе на 29 септември одржа јавна дебата на тема: „Борбата против трговијата со луѓе-одговорност на македонското општество,“

Целта на оваа дебата беше да се проговори за актуелната состојба во Република Македонија, да се отворат повеќе прашања и да се дадат конкретни предлози и препораки за нивно решавање.

б) Министерството за труд и социјална политика, преку Националниот механизам за упатување на жртви на трговија со луѓе во периодот помеѓу 5.5.2008 и 15.5.2008, спроведе телефонска анкета за истражување на информирањето на македонските граѓани за проблемот на трговија со луѓе во Република Македонија. Анкетата е направена со стандардизиран прашалник на репрезентативен примерок од 1022 испитаници од популацијата во Македонија. При тоа, запазени се демографските податоци на населението како: пол, возраст, образование, етничка припадност, место (рурална или урбана средина) и регион. Најголем дел од испитаниците или 50.9% одговориле дека децата се најризична категорија и најчести жртви на трговија. По нив следуваат жените од 18 до 35 години со 38.9% и жените над 35 годишна возраст кои најчесто се поврзани со принудна работа исто како и мажите. Јавноста беже информирана за резултатите од анкетата од страна на министерот за труд и социјална политика преку медиумите на јавна дебата.

в) Во 2008 одржа девет регионални трибини во Битола, Кичево, Гевгелија, Кочани, Струга и Куманово, Tearце, Велес и Кавадарци на тема: „Продлабочување на соработката и координацијата во борбата против трговијата со луѓе на локално ниво,“. Целта на оваие трибини беше да се проговори за актуелната состојба на локално ниво во борбата против трговијата со луѓе, превенцијата и заштитата на жртвите на трговија со луѓе, мобилизирање на расположливите ресурси, отворање на повеќе прашања како и конкретни предлози и препораки за нивно решавање. Особено е значајна поголемата соработка и координација на локалните институции со Министерството за труд и социјална политика, Министерството за внатрешни работи, Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција коко и со невладиниот сектор. Вкупно учесници на трибините беа 157 лица.

г) По повод детската недела за правата на децата во Струга на 10 октомври 2008 година, во соработка со НВО Езерка беше одржана трибина на тема: „Борба против насилството врз дцата со посебен осврт на борбата против трговијата со деца,“. Учесници на трибината беа претставници на локалните институции и НВО-ии од Струга.

д) Секретаријатот на Националната Комисија по повод 2-ри Декември, Светскиот Ден на укинување на ropството организираше Недела на борба против трговија со луѓе до 09 Декември. Во 16 општини низ цела Македонија, организациите-членки на Секретаријатот организираа различни видови на настани со цел приближување на проблемот на трговијата со луѓе до различни категории на граѓани (ученици, средношколци, студенти, вработени и сл.)

ѓ) Секретаријатот на Националната Комисија по повод 18-ти Декември, Светскиот Ден на мигрантите, организираше трибина за миграциски политики. На трибината се обрати министерот за внатрешни работи, м-р Гордана Јанкулоска, заменикот-министер за труд и социјална политика, шефовите на мисии на ИОМ, УНХЦР, ИЦМПД во Скопје како и директорите на МАРПИ и Институт Павел Шатев. Во тек е публикација на обраќањата на сите учесници.

е) НВО Отворена Porta, во рамките на кампањата за превенција и едукација во 2008г. спроведе низа активности за различни целни групи. Методите и пристапот кои се применуваат во оваа кампања се различни но соодветно адаптирани за потребите на групата, за која претходно е направена проценка. Превентивните лекции се едни од најпотребуваните методи и тоа во основни и средни училишта. Во изминатиот период превентивни лекции се реализираа во низа средни училишта. На овие превентивни лекции беа обучени околу 2800 млади луѓе. Отворена Porta се стреми кон вклучување на младите во програмата за превенција и едукација. По одржаната дводневна обука на 17 средношколци во месец септември, младите имаа можност наученото да го пренесат со порака на своите врсници во рамките на своите училишта преку форум театарот. Презентирање на даден проблем преку форум театарот е предизвик не само за изведувачите туку и за публиката која може слободно да се вклучи и отворено да дава свои сугестии и да го менува текот на дејствието на претставата. Отворена Porta ги прошири активностите на проектот СОС линија за помош од трговија со луѓе со тоа што од март 2008, реализира Инфо ден. Оваа активност има за цел да им овозможи на граѓаните да добијат повеќе информации и

совети за проблемот на трговија со луѓе од една страна, како и можност Отворена Porta да ја презентира својата работа на граѓаните од друга страна. Инфо денот се одржуваше еднаш месечно во просториите на Град Скопје, вкупно четири пати. Во летниот период два пати во градот Охрид поради големата посетеност од млади луѓе и четири пати во центарот на градот Скопје по плоштадот, главните улици, трговски центри и кафулиња. На ваквите настани на граѓаните им се поделени околу 5000 информативни материјали. СОС-линија за помош на жртвите на трговија со луѓе функционира во рамките на НВО Отворена Porta - Ла Страда Македонија. Операторите кои работат на неа постојано поминуваат низ соодветни обуки. Од страна на Ла Страда е испечатен и прирачник кој се однесува на начинот на работење на СОС линијата. СОС линијата за потенцијалните и актуелните жртви на трговија со луѓе и нивните семејства обезбедува советување и информации на различни теми, емотивна и психосоцијална помош, правни совети. Оперативна е 24 часа на ден и на неколку јазици. СОС линијата за помош од трговија со луѓе во 2008 г. оствари 412 повици поврзани со проблемот.

6. Испитување, мониторинг и оценување

Формирана е посебна функција – Национален Известувач за трговија со луѓе во рамките на Националната Комисија. Националниот известувач ќе се фокусира на истражувања и прибирање на податоци, како и изработка на извештаи поврзани со борбата против трговија со луѓе во земјата. Воедно, една од улогите на оваа функција ќе биде и следење и мониторирање на имплементацијата на Стандардните оперативни процедури.

Националниот известувач учествуваше и на техничкиот состанок за Национални известувачи организиран од ОБСЕ во септември во Виена.

7. Меѓународна соработка

а) Со помош на мисијата на ОБСЕ во Скопје поддржано е учеството на национални делегации на конференциите организирани од Специјалниот претставник и координатор за борба против трговија со луѓе и Алијансата за борба против трговија со луѓе на ОБСЕ:

- Трговија со деца – одговори и предизвици на локално ниво, Виена, мај 2008

- Кривично гонење на трговијата со луѓе – предизвици и успешни практики, Хелсинки, септември 2008

- Во 2008 Мисијата на ОБСЕ го помогна организирањето на две студиски посети на делегации од Грузија и Ерменија со цел размена на искуства и практики во рамки на борбата против трговија со луѓе.

б) Со помош на мисијата на ИОМ во Скопје поддржано е учество на национална делегација на Регионална конференција „Борба против трговија со деца“ организирана од Владата на Република Франција.

в) Трет регионален семинар- „Поддршка на развитокот на НМУ за трговија со луѓе во Југо Источна европа, USAID-ICMPD, Рим –Италија.

г) Студиска посета на институции за борба против трговија со луѓе, Будимпешта-Унгарија

д) Регионална конференција „Зајакнување на капацитетите за решавање на проблемите со трговија со луѓе/деца од аспект на почитување на човекови права во Југоисточна Европа, Азија и Јужна Америка „ НВО „Отворена порта“ и Terre des Hommes во Будимпешта- Унгарија

ѓ) Регионална конференција „Борба против илегална миграција и трговија со луѓе“ Центарот за безбедност и соработка РАКВИАК, Загреб, Република Хрватска.

е) Студиска посета на институции за борба против трговија со луѓе во Париз со помош на ИЦМПД

ж) Во текот на 2008 ЕБТЛКМ учествуваше во регионален проект на УНОДЦ, за зајакнување на оперативните капацитети, при што 1 полициски службеник е обучен за обучувач за трговија со луѓе во ТАДОЦ академијата во Анкара, како и еден оперативен аналитичар од СКРА. Во рамките на истиот проект е примена техничка донација во висина од 10000 УСА долари.

з) Размена на посета на наставници-предавачи за трговија со луѓе помеѓу Македонија и Албанија во два циклуса во рамки на проектните активности на НВО ЦГИ- Прилеп

8. Ревизија на Националната Стратегија и Националниот Акционен План

Во 2008 беше извршена Надворешна оценка на Акциониот план за борба против трговија со деца и ревизија на истиот. ОБСЕ, ИОМ и ИЦМПД финансиски ја поддржаа надворешната оценка и активно учествуваа во процесот на ревизија.

Исто така се изврши Надворешна оценка на Националниот акционен план за борба против трговија со луѓе и илегална миграција.

Во периодот 4 – 6 декември 2008 беше организирана национална работилница за ревизија на Националниот акционен план за борба против трговија со луѓе и илегална миграција. Се очекува веднаш штом се усвојат новата Стратегија, новиот Национален Акционен План за борба против трговија со луѓе и илегална миграција за 2009-2012 заедно со проекцијата на буџетските средства за негова имплементација да биде доставен до Владата на усвојување.

9. Институционално решавање на статусот на жртвите на трговија со луѓе

Националната Комисија достави до Владата предлог-концепт на институционално решавање на статусот на жртвите на трговија со луѓе во Македонија. Владата на седницата одржана на 29.12 2008 го прифати овој предлог кој предвидува ресоцијализацијата и реинтеграцијата на жртвите да ја вршат НВО (Отворена Porta и За среќно детство) додека пак целокупната останата грижа да ја води државата.

Стратешки приоритети на Националната Комисија за 2009 година:

1. Усвојување на Националниот Акционен План 2009-2012 од страна на Владата и негова имплементација
2. Континуирана координација и соработка помеѓу сите релевантни институции и организации кои работат на борбата против трговијата со луѓе
3. Континуирана обука и усовршување на вештините на одговорните лица кои работат на борбата против трговијата со луѓе
4. Интензивирана регионална и меѓународна соработка- Република Македонија да биде домаќин на министерски состанок во Охрид посветен на борбата против трговијата со луѓе во земјите од Југоисточна Европа
5. Подобрување на условите за поефикасно откривање и казнување на кривичните дела поврзани со трговијата со луѓе

